

Læreplan for Børnehaven på Lillebjerggård 2020.

De fysiske rammer.

Bygningen ligger i et naturskønt område, ved Kværkeby, på Lillebjerggård. Lillebjerggård er en landbrugsejendom, som har fungeret som besøgs gård og mini-zoo i 7 måneder om året siden 1987, her kommer børn med deres pædagoger og nyder dyrene og naturen. Vi har mange spændende dyr og der er masser at se på. Børnene er med til at fodre dyrene og følger livet på gården. Disse faciliteter er til rådighed for børnehavebørnene hver dag. Bygningen er en 480 kvm. lade, hvor 130 kvm. er isoleret, ventileret og indrettet med toiletter, køkken, garderobe og et opholdsrum. Resten af lade fungerer som legeplads. Udendørsarealerne består af en aflukket legeplads i forbindelse med lade og af et aflukket skovområde 200 m. fra lade. Desuden er der 30 tønder land, hvor vi går, løber, leger og nyder udsigten.

Børnehavens formål.

Formålet er at være et dagtilbud af høj faglig kvalitet for gennemsnitlig 31 børn i alderen 2,10 - 6 år. Børnehaven skal ses som et bidrag til kommunens samlede generelle og forebyggende tilbud til børn.

Børnehaven er omfattet af formålsbestemmelserne i Dagtilbudsloven.

Børnehavens vision, værdier og principper.

Visionen er at børnene udvikler sig til livsduelige voksne, der efter bedste evne kan tage vare på sig selv og bidrage til de fællesskaber, de er en del af.

Børnehaven er et sted med god stemning, tryghed og nærvær. Den er et sted, som børn og voksne er stolte af og glæder sig til at komme i.

Et sted hvor mennesker, både børn, forældre og medarbejdere, kan udvikle sig og lære.

Udviklingen for hvert menneske skal ske på en måde, som er passende, positiv, spændende og sjov.

Om læreplanen.

Læreplanen skal være et dynamisk redskab som vi vil bruge i vores dagligdag for at skabe mest mulig trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene.

Vi har valgt forskellige eksempler og vi mener de belyser vores praksis, der er så mange andre eksempler og det er svært at vælge, så vi er åbne overfor spørgsmål, i det tilfælde at der er noget der er uklart.

Det er første gang at vi skriver med denne skabelon som en måde at udtrykke vores faglige praksis på.

Den nærværende læreplan beskriver, hvordan vi arbejder, den vil være genstand for forandring ift. den faglige viden og udvikling vi har i børnehaven.

Vi vil gå videre og beskrive det **pædagogiske grundlag**, det **blå** område i ”blomsten”.

Der er **9** elementer.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder vi os til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

Vi beskriver elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder vi os til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv. Barnet er unikt, og pædagogerne inddrager løbende barnets perspektiv, svarer på dette i samtaler og ved at møde barnet i leg. Børns deltagelse i børnelivet kan motiveres af pædagogerne der møder børnene som unikke meningsskabende individer, der gerne vil finde sig tilrette i legefællesskaberne. Vi skal møde børnene der hvor de er i deres udvikling ift. alder og social situation.

Her er et eksempel fra morgensituationen.

Hver morgen møder vi børnene og deres forældre, vi hilser dem velkommen og spørger hvordan det står til. Vi vinker farvel, og derefter arbejder vi henimod det barn har brug for, også når det gælder børn i udsatte situationer. Vi ved at barnets formål med at komme i børnehaven er at lege med deres venner, legetøjet og os. Det siger børnene at de vil og det vi ser dem stræbe efter og gøre. Derfor skaber vi trygge rammer hvori dette kan komme til udtryk. Børnene er meget gode til at fortælle os hvad de har lyst til, og der er frie rammer om morgen. De bestemmer selv. De kan skrive i deres lektiebøger, spise, lege, tegne, bygge osv. De store i skolegruppen kan gå ud i laden og cykle, lege med sand, hø og andre lege.

Vi respekterer børnene, som de er. Vi er imødekommende over for dem ift. at give dem lov til ting, og vi sørger for at de hver især bliver budt indenfor og er velkomne.

På den måde får børnene mulighed for at være aktive medskabere af deres første timer i børnehaven hver dag. Vi voksne hjælper med alt muligt: Wc-besøg, samtaler, tager spil frem, spiller spil, henter mere papir, løser konflikter, pudser næse, hjælper i gang, er opmærksomme på

om alle børn er i gang. osv. Det er vigtigt at børnene kan få en god start på dagen og mættes med gode lege og vennernes selskab.

Her er der fokus på at værne om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst og det er vigtigt at barnet får lov til at vise hvad der optager det den dag, den morgen.

Børnene bliver udfordret til selv at mærke hvad de har lyst til og handle på det. Vi tror på at de kan, at de er kompetente og vi giver plads til at de kan være selvstændige, og være det de er.

Dannelse og børneperspektiv.

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. I den forbindelse arbejder vi også med børnenes perspektiv. Dette kan forstås på to måder:

På den ene side etableres børneperspektivet ved at de voksne bestræber sig på at forstå og fortolke børns handlinger, intentioner, attituder m.m. børnene bliver ikke nødvendigvis inddraget eller spurgt - men de voksne forsøger at forstå hverdagen med børnenes øjne.

På den anden side kan de voksne lægge op til, at børnene selv gør rede for, hvordan de opfatter deres hverdag. Børnene bliver spurgt om deres erfaringer og meninger og dermed udfordres de voksne på deres (voksen) forståelse af, hvad børnenes perspektiv er.

Fælles for disse måder er at barnet sættes i centrum. At de voksne forsøger at sætte sig ind i de tanker, oplevelser og opfattelser barnet har af sit eget hverdagsliv. Vi vil gerne inddrage barnets perspektiv i vores daglige praksis og understøtte barnets ret til at lege og have medbestemmelse.

Her er et eksempel fra samling.

Når alle børnene er kommet, så holder vi samling. Der er altid flere børn der kommer hen til os, i tiden før vi går i gang. De spørger: Hvem skal råbe op, tage mad op, om vi kan lege bestemte lege til samling, om vi skal rydde op nu, om vi kan høre musik til oprydningen eller til samling, om vi kan høre noget bestemt musik osv. Der er mange der har gode ideer.

Til samling kan vi tale om hvordan vi har det sammen, hvordan at det er vigtigt at respektere hinanden. Fx vil alle børnene gerne tælle selv, de tæller alle de andre børn. Vi taler om, hvordan at alle hjælper, taler og lytter til hinanden. Det kan vi alle lide.

Alle vil gerne høres, derfor skal alle række hånden op, hvis de vil sige noget. På den måde vil alle blive hørt, det kan børnene godt forstå, de vil gerne høres. Det er trygt for børnene at vide, at de altid vil blive hørt, at det er en rettighed. Vi taler om, at her i børnehaven, lige nu i dag, da er vi kun os. Vi er her sammen hele dagen og vi vil gerne have det godt sammen. Det siger børnene "ja" til, når vi spørger om de er enige.

Til samling råber børnene, på skift, de andre op, med hjælp fra en voksen. Derefter taler vi om hvem der ikke er her i dag, og om der er børn der bliver hentet af andre end deres forældre, eller nogen bliver måske hentet tidligt. Lige der rækker dem på 2-3 år tit hånden op, og de siger næste altid: "Min mor/far henter mig!" Vi voksne smiler meget til dem og svarer at det er så rigtigt og at det er godt sagt. Børnene er meget gode til at række hånden op og sige alt muligt spændende.

Vi har haft en samtale, om hvordan en gang for længe siden, at det var kongen, i vores land, der bestemte alt. Det var enevælde. Men så fik vi grundloven og demokrati. Det betyder, at vi alle sammen er med til at bestemme, og at måden man er med til at bestemme på er ved at bruge sin stemme. Dvs. sige sin mening, tale om tingene. Vi leger også "en afstemning". Derefter siger børnene

efter den voksne: "Kongen, enevælde, grundlov, demokrati, afstemning, tale, og *vi bestemmer alle sammen*". Dette med at "sige efter" gør vi et par gange for ligesom at smage på ordene.

På den måde kan vi vende tilbage til/bruge denne historie til at understrege, hvor vigtigt det er at række hånden op og lytte, netop så alle kan blive hørt og kan være med til at bestemme.

Børnene har brug for at kende til vores samfund, vores måder at leve sammen på. Vi skal behandle børn og oplyse dem, i overensstemmelse med det vi ved og det som er angivet i love, regler og menneskelige anvisninger. Det der hører til vores tid, det almene.

Dannelsesbegrebet er derfor afhængig af den tid vi lever i nu, her i Danmark, og det er vigtigt at børnene bliver opfordret til at have en mening, at deres mening bliver lyttet til og respekteret, og at de oplever at have indflydelse i børnehaven og i deres liv. Især er det vigtigt at børnene ved, at de kan komme og fortælle os voksne, eller en ven, hvis der er noget der ikke føles godt. De skal vide at der er hjælp at hente.

Vi arbejder for at børnene i vores læringsmiljøer kan få mulighed for at opnå en udvikling som kan resultere i en "menneskeliggørelse" af barnet, vi stræber efter at forme fundamentet for et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Vi arbejder for at præsentere børnene for den viden og de værdier der er vigtige i vores tid og gøre børnene til livsduelige mennesker.

Det er hele dagen, at vi lytter til børnene og de lytter til os, vi har alle vores perspektiv på det vi oplever i livet, og ved hjælp af sproget, aktiv lytning, empati, relationskompetence, nærvær, kommunikation og pædagogisk fagkundskab, da kan vi muliggøre, som pædagoger, at børnenes perspektiv kommer til udtryk. Det gør vi bevidst for at understøtte og facilitere barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Nu vil vi gå videre og fortælle om læring i børnehaven.

Læring.

I forarbejdet til dagtilbudslovens § 8, stk. 2 står der:

"Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, fødselsmæssige, sociale og kognitive udvikling."

Vi ved at børns læring knytter sig til kroppen. Barnet er til stede i verden med kroppen. Det er gennem kroppen at barnet bliver bevidst om sig selv og erkender sig selv og sin omverden. Kroppen er et stort sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelser og sociale og kommunikative processer.

Derfor er det vigtigt at kroppen som hele bliver inddraget i de forskellige læreprocesser og aktiviteter, og det vi gør hver dag på mange forskellige måder.

Her er et eksempel fra det læringsmiljø, hvor skolegruppen leger med bogstaver.

Vi leger med bogstaver for at lære børnene at genkende bogstaverne, for når de kender til bogstaver, da vil de have en bedre overgang til skolen, fordi de allerede kender til "skolelæring" og kan noget, da vil de have muligheden for en følelse af tryghed og selvtillid og på den måde have mere overskud til

alle de andre nye ting der sker når de starter i skolen. Desuden viser de meget glæde, når vi skal lege skole, og denne leg plager de om at lege. Dette tolker vi som et udtryk for at de har lyst til legen. Legen går ud på at pædagogen stiller store skilte med forskellige bogstaver rundt omkring i det store rum, så siger et barn eller en pædagog et bogstav og så løber hele skolegruppen så hurtigt de kan, hen til det bogstav. Nogen løber til det forkerte bogstav, nogen til det rigtige. Men de ender alle sammen altid på det rigtige, da pædagogen, med sin ansigtsmimik, signalerer til dem der er løbet forkert, hvor de skulle være landet. Der bliver løbet hurtigt, alle vil være først, og mange glider det sidste stykke på knæene, som fodboldspillere der har scoret. Det lyder også som om der er blevet scoret, børnene griner og vælter ind i hinanden. Børnene rejser sig og står spændt og venter på at det næste bogstav bliver annonceret, og det kommer hurtigt. Børnene står på venteliste til at være den der siger bogstavet og styrer legen. Her ser vi hvordan det at lære bogstaver er koblet med vild fysisk udfoldelse, lyst og glæde.

Læring er en forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces hvor barnet aktivt tager part, alene eller sammen med andre i et spontant eller planlagt læringsrum. Barnets læring støttes af en voksen og af de andre børn.

Et læringsrum er både en fysisk, psykisk og social størrelse og det opstår i nuet når den voksne og barnets opmærksomhed er rettet mod det samme. Her er det vigtigt at bemærke at vores børnegruppe er aldersintegreret, dvs. at her har de små børn mulighed for at lære fra de store, og det er tydeligt i vores hverdag at se hvordan de små spejler de store. Vi ser de store børn hjælpe de små børn.

Det aldersintegrerede miljø udnytter forskelligheden i børnegruppen, vi tager udgangspunkt i barnet ikke i gruppen, og børnene får mulighed for at relatere til andre med andre behov, alder, baggrund, interesser og evner.

Dette giver gode muligheder for læring.

Når vi er pædagoger, her i børnehaven, fagpersoner der skal lære børnene noget og have gennemslagskraft, da må vi være engagerede, fagligt dygtige og anerkendende. Barnet er afhængigt af relationen til os og kvaliteten af samspillet. Voksenperspektivet handler om, at det er vores rolle at drage omsorg for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Barnets dannelse af personlig, social og kulturel identitet sker i kommunikationen med omverden. Det er vigtigt at vi er bevidste om de værdier, mål og intentioner vi møder barnet med, så børnene kan lære så meget og så godt som muligt. Her i børnehaven er vi tydelige i vores kommunikation med børnene og vi er enige om rammerne for hvad vi gør og ikke gør. Dermed skabes en tryghed og forudsigelighed, som børnenes liv hviler i, dette er et godt fundament for at lære. Vi kan lide vores arbejde, er stolte af de resultater vi opnår og den stemning vi bidrager med i børnehaven.

Der bliver lagt vægt på at der foregår planlagte pædagogiske forløb hver dag, såvel som at der vil blive taget udgangspunkt i situationer der opstår spontant i dagligdagen. Under de tilrettelagte pædagogiske forløb vil der være fokus på at introducere børnene for temaer der ellers ville være uden for deres rækkevidde.

Som nævnt ovenfor: I forarbejdet til dagtilbudslovens § 8, stk. 2 står der:

"Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem **leg, relationer**, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, fødselsmæssige, sociale og kognitive udvikling".

I næste afsnit vil vi derfor give eksempler på leg og børnefællesskaber.

Leg og børnefællesskaber.

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af livet i et dagtilbud. I legen kommer også børnefællesskaberne til syne, fordi al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. (§8)

Det er også her at venskaber skabes, disse har stor værdi i børnenes hverdag. Venskaber giver glæde, energi og mening med tilværelsen.

Legen er en af de vigtigste elementer i børns liv. Fra barnets perspektiv er deltagelse i legefællesskabet selve meningen med hverdagslivet.

Børn der leger er også tegn på børn der trives. Pædagogerne lærer meget om børnene ved at observere hvordan børnene leger og kan træde til hvis børnene har svage legeevner.

Gennem legen lærer barnet, det bearbejder erfaring og skaber en forestillingsverden ved hjælp af symboler. Det lærer at tænke konkret, abstrakt og symbolsk på samme tid. Gennem legen udvikles venskaber og barnet lærer at forhandle.

Hans Henrik Knoop, psykolog og lektor på Danmarks Pædagogiske Universitet skriver:

"Når arbejdet går som en leg, når lysten driver værket, når man nyder en proces, lærer man bedst. Børn lærer mest, når de er aktive, nysgerrige, drevet af lysten til at lære, som de er født med, og når de mødes af meningsfulde udfordringer, som der er perspektiv i, sammen med mennesker, som de har det godt sammen med."

Her i børnehaven skaber vi rum til leg, fællesskab og venskaber hver dag.

Her er nogle eksempler på hvordan vi rammesætter legen og støtter op om børnenes venskaber, fællesskab og lege.

For det første får et barn der lige er startet i børnehaven at vide til samling, og gennem dagen, at her i deres børnehave er alle børnene venner, og for det andet må alle være med i en leg altid. Sådan har vi sagt i 10 år, og det har været og er positivt at se, at børnene er glade for at have så mange venner og at se dem i hverdagen have en tro på at de til enhver tid er en del af en leg / et fællesskab. Fx kan et barn komme hen til en af os pædagoger og sige. "Jeg må ikke være med". Så reagerer vi ved at undersøge situationen, der så ender med at barnet bliver budt velkommen i legen, (hvis det er muligt og passende ift. alder og legens indhold), eller vi hjælper med at finde på en anden leg. Pædagogerne holder hele tiden øje med at ingen føler sig ensomme. Vi kikker på børnene og vurderer, hvornår vi skal skride ind og hjælpe. Nogle dage leger børnene så godt at vi udsætter frokosten, gåturen og andre ellers planlagte ting.

Vi kan også lege med i en leg, det kan børnene godt lide. På den måde kan vi inddrage alle børn, især børn der har svært ved at lege med andre, pga. manglende sociale kompetencer. Her er vi rollemodeller og igangsættere, og her kan vi vise børnene nye måder at lege på.

Nogle gange opstår der konflikter iblandt vennerne, det kan være jalousi, vrede, drilleri osv.

Fx kommer et barn hen til en af os voksne. Barnet græder så voldsomt og intenst at vi dårligt kan forstå hvad det siger, og vi frygter at det er kommet alvorligt fysisk til skade! Derefter viser det sig, at det der er sket er, at den gode ven er blevet sur og har sagt: "Nu vil jeg ikke lege med dig mere, du må ikke være med." Her er det tydeligt hvor meget venskaber og fællesskab betyder og vi voksne sætter ind med trøst, anerkendelse og derefter forklaringer om hvordan man sagtens kan skændes og

stadig være venner, det er faktisk helt almindeligt. Når der så er faldet ro på, så indleder vi en mæglingsproces mellem de stridende parter.

Nu går vi videre og beskriver det pædagogiske læringsmiljø.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Her vil vi beskrive dagen, nærmere hvordan der på forskellige tidspunkter er mulighed for at realisere kravene til det ovenstående.

Der er en tredeling af læringsmiljøerne i løbet af dagen. Læringsmiljøerne deles op på denne måde:

1. Pædagogisk aktivitet, planlagt af pædagogerne. Her arbejder vi bevidst og i dybden med læreplanstemaerne og de tilhørende mål. Disse bliver beskrevet i nogle af de følgende afsnit.
2. Pædagogisk rutine, dvs. ”morgen/start på dagen/ankomst”, ”garderobe/toilet/tøj på”, ”spise/frokost”, ”frugt”, ”eftermiddagen/16.00-17.00.” De daglige rutiner har stor betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Her er der masser af gentagelser, det er et godt øvelsesrum og det er vigtigt at børnene bliver mødt af pædagoger der er nysgerrige og inviterer til samspil. Meget af tiden i børnehaven består af rutinesituationer, derfor er det vigtigt at vi opretholder fagligt begrundede rutiner og arbejder kontinuerligt med disse læringsmiljøer. Rutinerne er meningsfulde og er med til at danne børnene.

3. Børnenes legekultur, det de har med hinanden, kultivering af venskaber og lege, her skaber de voksne rammerne og støtter op, for at børnene kan lege trygt og længe. Børnenes initiativ og fantasi er i fokus.

Det vi ved fra forskning i disse tre emner er, at det er vigtigt at de voksne skaber overskuelige rammer for børnene, så børnene kan fordybe sig og koncentrere sig om det de gør. Eksempelvis ved vi, at børn lærer godt i små grupper og når der er mange gentagelser. I alle læringsmiljøerne vil vi stræbe efter at fremme børnenes deltagelsesmuligheder i livet i børnehaven.

Disse tre slags læringsmiljøer er uomgængelige og fylder vores dag.

Her er nogle eksempler fra en almindelig dag i børnehaven:

Morgen: Vi siger "god morgen" til børn og forældre, vi følger barnet indtil det har vinket farvel, eller klart har vist at der er parat til at lege eller spise. Som beskrevet i afsnittet om "barnesyn" er der i dette tidsrum fokus på at barnet kommer på banen med de ting der er vigtige for dem lige nu, vi voksne støtter op og er nysgerrige. Så her er det legekulturen der skal i gang, og vi hjælper med på mange måder.

Samling: Alle er ankommet. Klokken er ca. halv ti-ti. Vi rydder op og starter med musik og dans. Vi sætter os ned. I afsnittet om "dannelse og børneperspektiver" er der beskrevet en situation fra samling. Den voksne der styrer samlingen gentager hvorfor vi er til samling og gentager reglerne, spørger forsamlingen om; hvorfor sidder vi her. De mindste rækker hånden op og siger "min mor henter mig", de store siger "for at lære noget". Derefter er der opråb, sange, remser, lege, temaer, skuespil, samtaler. Alt sammen voksenstyret, men til stadighed er pædagogen på udkik efter indspil fra børnene, vis spor vi kan følge. Er der noget børnene tænker på i dag, hvad har de på hjertet i dag. Det er her, vi ser børneperspektivet. Det er velkomment og vi gør plads til det. Vores fællesskab mærkes. Vi er kun os, sammen, i dag. Her ser vi et voksenstyret læringsmiljø, der til stadighed er krydret med børnenes meninger og ideer, på en gang planlagt og alligevel til tider styret af spontanitet. Når samlingen er slut går vi ud.

Toilettet: Nu er vi nået ud på WC. Dette er en rutinesituation. Vi har først de 2/3-årige med, 3-4 børn. Vi har også de børn med som, til samling, har virket trætte eller har siddet uroligt, måske en eller to børn. Vi har tre toiletter, så køen er minimal. En voksen hjælper børnene når det er nødvendigt. De går på WC og vasker hænder. I dette læringsmiljø tilstræber vi at fremme selvhjulpethed, selvstændighed, hjælpsomhed, handleevne, relationsdannelse og også viden om hygiejne osv. Når der er plads på toilettet, da kalder vi på nogle flere børn fra samlingen i stuen. Vi har et lille antal børn af gangen, på toilettet og i garderoben, da rutinesituationer indbyder til samtaler med hinanden. Vi opmuntrer dem til at udtrykke sig, vente på tur og bede om hjælp.

Garderoben: Så er vi i garderoben, her hjælper de voksne igen børnene med det nødvendige og pædagogisk handler det igen om alt det der er nævnt ovenfor; selvhjulpethed... osv. En voksen tager tøj på og går ud med de små, derefter følger de andre børn lidt af gangen. Indtil vi alle er udenfor. Her i garderoben er der en høj grad af voksenstyring og struktur, men det er også et læringsmiljø der giver plads til børnenes kommunikation og samspil.

Frokost: Måltidspædagogik. Udenfor eller inde i laden. Alle er der, der bliver råbt: "Vi skal spise". Alle sætter sig ned, der er ikke faste pladser. De voksne sætter sig ved de små og ved de urolige børn. Børnene deler madkasser og drikkedunke ud. I dette læringsmiljø skaber vi rammen for at børnene

kan kommunikere, vise hensyn til hinanden og lære at spise fra deres madkasse, sådan at de får mad nok. Vi taler om sund mad. De voksne har sund mad med og spiser sammen med børnene. Det at spise sammen er en vigtig social begivenhed og alle de sociale kompetencer kommer i spil. Måltidet inviterer til at være en del af børnefællesskabet, her er det nemt for alle at være med. Venskaberne og relationerne bliver plejet. Der er samtaler og sproget er i spil. Det er også muligt at bede om "2 minutters stilhed", det kan være en voksen eller et barn der beder om det. Så er vi helt stille alle sammen, et længere stykke tid. Det skaber en rolig stemning og vi er endnu mere fælles, "i sammen båd", hver for sig. Måltidet er en voksenstyret rutine med rammer der gør at børnene også kan udfolde sig. De voksne er opmærksomme på børnene, og nærværende i samtalerne.

Tur og skov: Efter frokost går børnene kort ud at lege, nogle spiser færdigt, de voksne gør klar til at gå en tur. Vi samles ca. kl. 12, en og en. Eller to og to. En lang række, vi tæller børnene og går. Som regel starter vi med at gå ud til dyrene og se om der er sket noget og kikke og tale. Børnene taler meget sammen når vi går og nogle gange synger de også af sig selv. Børnene har mange ideer og spørgsmål til hvor vi skal gå hen og hvad vi skal lave på turen. Fx Skal vi i skoven? Kan vi lege "Kom hjem alle mine kyllinger"? Vi går en times tid, børnene er udholdende, også de små. Vi kikker på alt i naturen. Vejret, vilde dyr og planter. Der er rum for spontanitet og børneinitiativer. Så er vi ved skoven, en lille indhegnet skov, her vil børnene altid gerne lege og de ser altid glade ud. På gåturen skaber vi et læringsmiljø der giver børnene mulighed for at bruge kroppen og opbygge en udholdenhed, idet at hele kroppen bliver udfordret. Vi går og løber op og ned af bakker, alle sanser bliver stimuleret. Børnene lærer om naturen. De bruger sproget og deres sociale kompetencer. Børnene mærker sig selv, når de skal følge med hen over våde ujævne marker i modvind, imens man taler med vennerne. I skoven leger børnene frit og har deres egen legekultur, de voksne støtter op om legen og sørger for at alle er med.

Frugt: Vi kommer tilbage kl. 14, og så spiser vi frugt. Igen en måltidssituation, med de samme værdier som under frokosten.

Legepladsen: Efter frugt går børnene ud på legepladsen, her leger de med vennerne og de voksne leger med eller støtter op om børnenes legekultur. Som beskrevet i afsnittet "leg og børnefællesskaber".

Sådan går tiden indtil børnene bliver hentet, de voksne møder forældrene, taler om dagen og hjælper med at finde legetøj og tøj.

Nogle gange går vi ind før børnene bliver hentet. Nogle af børnene vil gerne ind at lege, andre vil helst være udenfor.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Pædagogen har to vigtige opgaver ift. det professionelle samarbejde med forældrene. Den ene er at formidle børnehavens faglige intentioner, den anden er at sætte sig ind i forældrenes perspektiv. Det er vigtigt at være åben og interesseret i forældrenes meninger, forventninger og spørgsmål. Forældrene mærker stemningen i børnehaven og er også en del af læringsmiljøet, og kan med deres adfærd få betydning for barnet og gruppen. Vi vil gerne have et tæt og forpligtende samarbejde omkring børnenes brede læring. Vi vil som professionelle gå forrest og hjælpe med at skabe trivsel og læring for os, forældrene og børnene. Dette vil være baseret på vores kendskab til teori og forskning omkring børns udvikling. Samarbejdet med forældrene vil være differentieret, ligeværdigt og understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi møder forældrene første gang, når deres barn bliver indskrevet, vi præciserer hvordan forældrene kan bidrage til samarbejdet og understøtte den pædagogiske hverdagspraksis. Forældrene er rollemøder for deres børn, og har stor indflydelse på deres barn, det skal forældrene være bevidste om. Vi lægger vægt på åbenhed, og beder om at forældrene siger til hurtigt, hvis de undrer sig over noget. Lad være med at gå rundt med det, sig det til os. Vi vil gøre det samme. Og der er altid tid til at få en snak med en pædagog lige nu, eller hurtigt at arrangere et møde. Vi er her for dem.

Vi holder forældremøder, julefest, sommerfest, og samtaler om det enkelte barn. Fødselsdage holder vi her og forældrene kan komme og være med. Hvis der er nogen der vil invitere til fest derhjemme, da kan vi give råd og hjælp. Der er et samarbejde med de forældre vis børn har problemer med sproget. Det handler om møder med talepædagogen, det sprogarbejde vi laver med barnet og det forældrene selv kan gøre derhjemme.

Nye forældre kommer og besøger børnehaven før barnet starter. Den dag barnet starter i børnehaven, da er forældrene med. Det er vigtigt at de ser vores praksis, de er der tre timer, og er med fra om morgenen til efter frokost. Det giver dem et indtryk af stemningen og vores praksis. Derefter er de velkomne til at være med til enhver tid.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Nogle gange er der børn i børnehaven der er i en udsat position/i vanskeligheder/sårbare, ligesom at vi alle kan komme i en udsat position, og de fleste har prøvet det. Det er vigtigt for os at handle, i vores pædagogiske praksis, sådan at barnet får de bedste muligheder for at deltage i vores læringsmiljøer. Opstår en barriere for deltagelse er det vores pligt at arbejde og udvikle vores læringsmiljøer, sådan at barnet kan deltage i børnefællesskabet, samværet og bidrage til fælles lege. Læringsmiljøet kan ikke altid arrangeres en gang for alle, og er til en vis grad i stadig bevægelse, og det er præget af de børn og voksne der er tilstede og deres måde at agere på.

Udsathed er i konkrete og praktiske situationer og af forskellige grunde. Fx kan det skabe konflikter når et barn ikke kan udtrykke sig pga. manglende sprog, og derfor har svært ved at komme ind i en leg. Det er en del af livet, og konflikterne kan bruges konstruktivt ift. at udvikle vores pædagogiske praksis så alle børn trives.

Læringsmiljøet er ikke ens for alle, derfor er det vigtigt ikke at gøre barnet til problemet. Men i stedet skabe læringsmiljøer hvor barnet trives, lærer, udvikler sig og dannes på en positiv måde.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Det der er specielt for skolegruppen, som vi kalder det, er at den første maj, hvor skolebørnene starter i skole, da starter de største børn deres nye karriere i skolegruppen. Det er noget de ser frem til.

Et læringsmiljø i skolegruppen består af at vi laver rim og remser, øver bogstavsange, danser og leger. Vi leger regellege som "Kom alle mine kyllinger", "Stikbold", "Fodbold", "Rundbold" og mange andre organiserede lege. Vi taler om at gå i skole, hvad det indebærer. Vi taler om hvorfor det er vigtigt at lære og hvordan man lærer.

Her er et eksempel på hvad vi kan lave i skolegruppen. En klokke ringer og børnene har dansk, de tager deres lektiebog, som de kalder det. Og så begynder de, med blyant, viskelæder og farveblyanter. Der er stille, det er ikke et samarbejde. Pædagogen går rundt og hjælper, opmuntrer og roser. Efter ca. 20 minutter ringer klokken og der er frikvarter, bøgerne pakkes væk og vi leger noget sjovt hvor alle får bevæget sig. Dingeling, så skal vi til time, det er matematik, igen får de en bog. Så arbejder vi igen. Ding! Så er det tid til at "gå hjem". Vi leger og børnene har masser af gode ideer til legen. Vi slutter af med at fortælle børnene at de har lige det de har brug for at starte i skolen. Og så siger den voksne "Kom nu godt hjem børn", det synes de er sjovt og de siger alt muligt til farvel.

Det vi ser her er, at børnene får erfaringer ift. skolen, i skolegruppen møder børnene nye udfordringer, fordyber sig, øver vedholdenhed, indgår i et børnefællesskab og tager initiativ. Her møder de bogstaver, tal, mønstre og de tegner. Pædagogen vækker en positiv forventning hos børnene ift. skolelivet.

Vi tager børnene med ud til de skoler, som de skal gå på. Vi undersøger hvor wc'et er. Vi finder og hilser på de voksne i SFO'en, som barnet kan opsøge hvis der skulle være noget barnet er usikker på eller bange for. Så børnene kender nogen. Vi hilser på de nye venner. Pædagogen har et overleveringsbrev med, dette beskriver kort barnets kompetencer og interesser. Vi holder et lille møde mens barnet leger, og fortæller om barnet. På nogle skoler er der planlagte møder hvor forældrene er med. Det er meget forskelligt fra sted til sted. Tilbage i børnehaven taler vi om besøget. Disse besøg glæder børnene sig meget til, de spørger tit om hvornår det er deres tur, og om hvem af pædagogerne der skal med.

En ekspertgruppe i Socialministeriet nævner en vigtig udfordring:

*"Børns læring i dagtilbud bør ses i et dobbeltperspektiv.
På den ene side er der det enkelte barns individuelle forudsætninger,
dets egne interesser, behov og rettigheder.
På den anden side er der de forventninger og krav,
som barnet møder og vil møde senere i sin opvækst"*

Det er vores pædagogiske opgave at skabe rammer for at begge perspektiver, belyst i ovenstående citat, bliver respekteret og at barnet både har fuld mulighed for at realisere deres potentiale og at de på alle måder er parate til at starte i skolen, mere konkret at de både har evner til at fungere i samspil med andre, med udspil fra andre, og at de selv kan tage initiativer. Målet er at børnene har lyst til at lære, være nysgerrige, formår at stille spørgsmål og lytte.

Nu følger der to afsnit om de to sidste elementer i det pædagogiske grundlag. Det drejer sig om "inddragelse i lokalsamfundet" og "Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø".

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Der er gode muligheder for at lære når børnene møder folk fra lokalsamfundet, vi nævner nogle af temaerne vi kommer ind på ved hver besøg.

Vi har besøg af biblioteksbusen, for at arbejde med sprog og dannelse.

Vi har besøg af jægeren og landmanden for at arbejde med natur og fællesskab.

Vi har besøg af præsten for at opleve det vores kultur er bygget på, traditioner, kultur, sang.

Vi har besøg af TandBettina for at tale om sundhed. Personlig udvikling, krop, science.

Vi har besøg af ambulance - og politimænd. Fællesskab, omsorg, sociale kompetencer.

Vi har besøg af skoleelever der læser for børnene. Sprog, dannelse, fællesskab, vedholdenhed.

Desuden følger vi med i arbejdet på markerne. De store maskiner er spændende. Vi går også hen i kirken og synger, og besøger skoler.

Vi er ved at planlægge et førstehjælpskursus for børnene.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Daginstitutioners arbejde med børnemiljøvurderinger integreres i de pædagogiske læreplaner. Det betyder, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan arbejdet med et godt børnemiljø bliver en integreret del af den pædagogiske hverdag. Hensigten er at børnemiljø og læring betragtes og forstås i tæt sammenhæng.

Vi skal:

- arbejde med børnemiljøet som en del af det pædagogiske arbejde, hvor det er relevant.
- indtænke og vurdere børnemiljøet i relation til de pædagogiske mål, metoder og aktiviteter, som dagtilbuddet opstiller i forhold til børnenes læring.
- vurdere det fysiske, psykiske og æstetiske miljø i et børneperspektiv.
- inddrage børnenes oplevelse af børnemiljøet i den samlede vurdering af børnemiljøet afhængigt af børnenes alder og modenhed.

På den ene side etableres børneperspektivet ved at de voksne bestræber sig på at forstå og fortolke børns handlinger, intentioner, attituder m.m. Børnene bliver ikke nødvendigvis inddraget eller spurgt - men de voksne forsøger at forstå hverdagen med børnenes øjne.

På den anden side kan de voksne lægge op til, at børnene selv gør rede for, hvordan de opfatter deres hverdag. Børnene bliver spurgt om deres erfaringer og meninger og dermed udfordres de voksne på deres (voksen) forståelse af, hvad et godt børnemiljø er.

Fælles for disse måder er at barnet sættes i centrum. At de voksne forsøger at sætte sig ind i de tanker, oplevelser og opfattelser barnet har af sit eget hverdagsliv.

Som nævnt tager børnemiljøvurderingen sit udgangspunkt i tre punkter: Fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø.

Fysisk: Handler om hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Psykisk: Hvordan har børnene det med hinanden og de voksne. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til en positiv hverdag.

Æstetisk: Samspillet mellem omgivelserne og børnenes sanser i dagligdagen. Det æstetiske miljø har en betydning for, om børnene oplever institutionen som et rart sted at være samt oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Hvordan indretning og udsmykning af rum og bygninger kan indvirke på børns oplevelser og handlinger. Får børnene lyst til at udfolde sig?

På forældremøderne har forældrene altid givet udtryk for at de er glade for stemningen og aktiviteterne i børnehaven.

Børnene har medvirket i et gruppeinterview, hvor alle var til stede. Her blev de stillet forskellige spørgsmål. Det viste sig at de alle er glade for at gå i børnehaven og have en masse venner. De kunne lide lokalerne. Wc, køkkenet, stuen, garderobe, lade og legepladsen. Vi spurgte dem, hvad

de synes om at holde samling, og de svarede at det kunne de godt lide. De er specielt glade for at tælle og råbe op.

Vi spurgte, hvad de synes om at gå tur. Vi går nogle lange ture, og alle kunne lide det, undtagen tre. De mente at det var kedeligt og at de blev trætte i benene. To andre er begejstrede for turene og mente at de blev stærke og gode til at løbe og at det er vigtigt at træne hver dag.

Set udefra, med personalets øjne, ser vi glade børn, der leger godt og sjældent græder.

Børnene har en god omgangstone og hjælper hinanden.

Vi ser forældre som behandler deres børn kærligt.

Vi kan se og høre at børnene og vi selv trives med at være i børnehaven og den natur der omgiver os.

Disse betragtninger er noget vi er klar over hele tiden, da vi ser det som vores ultimative opgave at skabe glæde, og tryghed for børnene og forældrene og hinanden hele tiden, med alt hvad det indebærer og på alle planer.

Vi har nu gennemgået alle elementerne i det pædagogiske grundlag. Denne viden skal danne grundlag for alt det vi gør her i børnehaven, hele tiden og komme til syne i læringsmiljøet.

Vi vil nu beskrive de **6 læreplanstemaer**, det røde i blomsten.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Barnets alsidige personlige udvikling.

Vi stræber efter at støtte børnene så de kan blive livsduelige empatiske mennesker, som forstår sig selv og kan tale om sig selv. Barnet skal have mulighed for at engagere sig og deltage sammen med andre. Vi vil skabe mulighed for at barnet arbejder med sit eget gåpåmod, ift. at tage initiativ og vedholdenhed. Vi møder børnene med respekt og engagement. Vi skaber rammer med en erkendelse af, at pædagoger er rollemodeller. Børnene kigger på os og gør hvad vi gør, derfor må vi først være det og gøre det vi ønsker, at de skal være og gøre. Vi kan lide børnene og interesserer os for deres udvikling. Det handler om at vi skaber trygge tilknytningsrelationer vha. nærvær, spejling og afstemning af følelser, tid og kontinuitet, øjenkontakt og aktiv lytning, autenticitet og det at være kongruent. På den baggrund skaber vi muligheder for at børnene kan udvikle sig.

Vi skaber et trygt miljø og støtter op om børnenes ideer og aktiviteter.

Vi giver børnene medindflydelse.

Vi anerkender og respekterer barnet. Vi giver os tid til at tale med det enkelte barn idet vi fokuserer på det der virker.

Vi sørger for at barnet får nye og udfordrende oplevelser.

Vi laver dramaøvelser og arbejder med en bred vifte af følelser og kropssprog.

Vi er meget ude i naturen og undersøgelser viser, at børn, der opholder sig i naturen, har en højere koncentrationsevne, er mindre rastløse og mere lydlydhøre. Et fælles engagement i naturen skaber rødder og identitet, og naturoplevelser har betydning for udvikling af personlige, kulturelle og sociale værdier. I mødet med naturen vil der ofte rejse sig store eksistentielle spørgsmål som liv og død, ensomhed og fællesskab, sorg og glæde, frygt og tryghed eller frihed og forpligtelse. Når man møder noget uventet og ukendt, får man lyst til at fortolke det. Hermed kan en naturoplevelse bidrage til både faglig og personlig udvikling. Her er plads og tid til fordybelse.

Et barn skal opleve sig selv som et unikt menneske fyldt med muligheder og med betydning for andre. Godt selvværd, selvtillid, selvhjulpenhed og selvstændighed er kvaliteter ift. at skabe en god identitet/selvbillede. Vi vil arbejde med evnen til at se tilværelsens positive sider og begrebet taknemmelighed. Vi vil skabe mulighed for at lære om begreberne: Fortid, nutid og fremtid. Vi vil tale om hvordan omsorg og empati kommer til udtryk i venskaberne, da venskaberne er noget at det vigtigste for børnene og i venskaberne har du dig selv at byde på. Vi arbejder i børnehaven på at undersøge, hvordan man bliver en attraktiv ven.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling

Det er vigtigt at vi har læringsmiljøer der understøtter en række oplevelser. Det drejer sig om at kunne leve sig ind i egne og andre menneskers følelser og tanker. Vi støtter børnene i at knytte sig til andre og danne venskaber og deltage i fællesskaber. Disse fællesskaber er baseret på anerkendelse, respekt og demokrati. Men også en accept af at vi alle har ret til at deltage, lige meget hvilken form, race, trosretning, køn eller alder vi har. Vi skal passe på hinanden, vi er kun os her på jordkloden og lige nu er vi i børnehaven, men det gælder overalt hvor vi går, sidder eller ligger. Vi er alle en vigtig del af fællesskabet. Vi hjælper børnene med at finde måder at være sammen på.

I børnehaven samarbejder børnene i fællesskaberne, de giver en hjælpende hånd til en der har brug for det. Vi taler om at det er forkert at drille/mobbe og hvorfor. Vi løser konflikter uden vold og at bede om hjælp hvis der er noget der ikke virker.

Børnene øver sig på at lytte, vide hvad en kollektiv besked betyder, være stille sammen og vente på tur og dele.

Børn tager større hensyn til hinanden, og der opstår færre konflikter, når der er plads nok. Under ophold i naturen har børn gode muligheder for at udfordre sig selv og hinanden.

At få lov til at dyrke krydderurter eller passe en kanin kan øge børns evne til omsorg. Samtidig lærer de noget om, hvilke behov andre væsener har, og denne viden kan kobles til omsorg for natur og miljø. Det, at være sammen om at vise dyr og planter omsorg, kan i høj grad styrke børns sociale kompetencer. I naturen kan vi samarbejde om eksperimenter. Kreativiteten og fantasien bliver sat i spil og alle kan byde ind.

De voksne skal synliggøre hvad der sker imellem børnene. De voksne skal gribe det der sker i nuet og tale med børnene om disse situationer.

De voksne skal støtte op om børnenes venskaber og leg.

Venskaber har stor værdi i børnenes hverdag:

- Venskaber skaber glæde, energi og mening med tilværelsen.
- Venskaber skaber tryghed: En ven er et værn mod andre, der vil drille, eller en forbundsfælle i forhold til de voksne.
- Venskaber giver mulighed for at afprøve en mængde følelser indenfor trygge rammer: kærlighed, jalousi, savn, vrede, glæde, og mange andre.
- Venskaber binder børnenes verden sammen: Vennerne kan være både i institutionen, med hjemme at lege og gå til samme fritidsaktivitet.
- Venskaber er fællesreference og vidensdeling: børnene gør sig erfaringer sammen, og hver for sig, som de deler med hinanden.
- Venskaber opøver sociale kompetencer: man lærer at forhandle, at finde sine grænser, at stå på sin ret, at indgå forlig, at blive uvenner og forenes igen.

Et venskab er en proces, som kræver en indsats. Først skal kontakten etableres, efterhånden finder venskabet sin form og siden skal det holdes ved lige. Det kræver tid, ro og rum. Det er en varig proces for det enkelte barn at holde liv i sine venskaber, opdyrke nye og pleje sine gamle.

Vi har lavet "De Gamle Børns Klub", det er en klub for de børn der er gået ud af børnehaven, vi mødes her på gården til overnatning en gang om året. Alle børnene i børnehaven glæder sig til dette og vi skaber en sammenhæng og et netværk i børnenes liv. Der har været 100 % tilslutning til disse møder.

Vi synger sange om at være venner og holde sammen. Vi danser, og laver teater sammen.

Vi holder fast ved at alle må være med til en leg. Det giver tryghed for alle. Vi viser børnene hvordan man kan modtage en til i legen.

Vi leger rollespil. Hvad gør man i disse situationer, hvordan håndteres de bedst?

”En der tager et stykke legetøj, som der er en anden der bruger.”

”Én der kommer til at skubbe/træde på en anden, men ikke med vilje.”

”En der kommer ind til en fest, siger goddag, introducerer sig selv og finder et sted at sidde.”

”En der kommer ud for at der er nogen der ikke vil lege.”

”Danse Cha-cha, byde op til dans.”

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog.

Vores læringsmiljø understøtter børnenes kommunikation og sprog ved give dem mulighed for at øve disse handlinger. Vi arbejder med;

alfabetet, ugedage, måneder, skrive sit navn, tælle, skrive små ord, tal og bogstaver.

håndfonemerne.

Vi undersøger om barnet har et normalt, for alderen, ordforråd, sproglig bevidsthed og en god udtale.

Vi leger med rim og ræmser, sanglege, og fortæller en historie.

Vi prioriterer dialog.

Vi understøtter at tage ordet i en større forsamling, række hånden op, vente på tur, modtage en kollektiv besked.

Tælle på forskellige sprog og engelske ord.

Tale i stedet for at råbe, slå og skubbe i en konfliktsituation

Vi har samling hver dag, vi repeterer alfabetet, tal, ugedage, måneder, navne og ord, det gør vi syngende, hoppende, klappende - kroppen skal være med. Her leger vi også sanglege. Vi taler efter tur ved håndsoprækning.

Børnene er blevet meget glade for at tælle på andre sprog, og vi har talt til 20 på engelsk og til 10 på andre sprog.

Vi skriver på en lille tavle og alle skriver på tavlen, et tal eller et bogstav.

Vi har mindre sproggrupper, hvor vi læser højt og øver den sproglige opmærksomhed på mange måder, vi bruger en samling sprogøvelser.

Vi laver små dramatiseringer af konflikter der tydeliggør fordelene ved at tale i stedet for at råbe og slå.

Vi taler med børnene om det de gør, hele tiden, vi forklarer og giver os tid. Vi opmuntrer dem til at kikke på os når de taler og bruge flere ord for at tydeliggøre det de siger, så alle bedre kan forstå dem.

Vi har speciel sprogtræning med de børn der har problemer med sproget. Alle de voksne og forældrene og talepædagogen er involveret.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse.

Vi vil understøtte:

At få en stærk krop og bruge stemmen.

At kunne balancere, løbe, hoppe, tumle, gribe en bold, slæbe, skubbe, klatre.

At blive meget forpustet tit.

At få sved på panden.

Mærke sin krop og være stolt og glad for lige netop den krop man er udstyret med.

Vide hvad der får kroppen til at gro på en sund måde, madvaner og mad.

Kende reglerne på flere regellege, hvor man løber, og have leget dem mange gange.

At kunne gå eller løbe lange ture med lethed i al slags vejr.

Kunne begå sig indendørs sammen med andre mennesker.

Det er blevet naturligt for mange mennesker pga. af arbejdsforholdene at opholde sig indendørs det meste af dagen i mere eller mindre fastlåste stillinger og børnene kan se frem til mange timer i aflukkede klasselokaler i løbet af deres videre uddannelse, derfor er målet at lære børnene hvordan man bevæger sig og taler indendørs.

Vi laver morgengymnastik. Vi står udenfor og hører musik der svinger. Børnene har deres yndlingsmusik med eller vi benytter lejligheden til at introducere dem for klassikere fra musikkens verden, lige fra Strauss til Johnny Cash. Vi skiftes alle sammen til at lave en bevægelse, de andre efterligner.

Vi går en lang tur hver dag. Vi går på marker, i folde og mose. Underlaget kræver balance og at man orienterer sig grundigt. Børnene skal gå selv, så de bruger hele kroppen og bevæger sig selvstændigt og sikkert.

Vi har en legeplads med gynger og to karrusellignende legeredskaber til at stimulere balancesystemet.

Vi har mulighed for at klatre og hænge i armene i vores skov og løbe op og ned ad bakke.

Vi synger sange højt og hviskende. Med bevægelser til og uden bevægelser.

Vi laver mad og taler om madens komponenter. Vi undersøger madpakkerne.

Vi leger regellege med de store, de voksne er med og udfordre og opmuntre børnene til at deltage 100 % i legen. Tag bolden, løb, hurtigt væk, vær vågen!

Børnene bliver sultne, trætte og tørstige før det er spisetid kl. 11.00, fordi vi bevæger os meget. Vi spiser på samme tidspunkt hver dag og det betyder at de må udsætte deres behov lidt og de mærker at det sagtens kan lade sig gøre. De nyder maden og vandet når det er tid.

Vi laver yoga.

Vi taler om musklerne og knoglernes navne, vi har et stort skelet.

Vi leger forskellige lege der fokuserer på de fem sanser. Høre, se, lugte, smage eller føle kroppe.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Naturen, udeliv og science

Vi vil arbejde understøttende sådan:

Vi mener at det er vigtigt at børn gennem førstehånds oplevelser erfarer de sammenhænge der er i naturen. Vi vil skabe læringsrum hvor barnet oplever sig selv som en vigtig del af naturen og dets kredsløb. Forståelsen af sammenhæng med og i naturen giver en god basis af en forståelse af barnets egen oprindelse og dermed også en videre forståelse for hvem man er, og hvor man er og hvilken naturlig ramme vi lever i her i Danmark. Derefter skal vi tale om andre lande og de forskelle der er.

Vi har prioriteret det at være i naturen højt i vores børnehave, fordi vi mener at kontakten og oplevelserne i naturen er vigtig for hvordan mennesket senere vil kunne træffe sine valg i samfundet.

Vi tror på at mennesket udvikler sig bedst i naturen i kontakt med dyrene. Mange undersøgelser støtter dette synspunkt og derfor vil vi opholde os udenfor i de fleste af børnehavens åbningstimer.

Vi vil, som udgangspunkt, lave små foredrag om emnerne i børnehøjde. Der skal være billeder og vi skal tale, dramatisere, synge og tegne eller modellere det vi har hørt om. Vi vil, hvor det er muligt, gå ud og se og røre den virkelige verden. Vi vil gentage emnet flere gange. Sidst men ikke mindst vil vi gribe enhver lejlighed til at inddrage emnerne i de utallige spontane situationer der opstår helt af sig selv, når vi er ude.

Vi vil arbejde med disse elementer:

kende årstiderne, med vejrforhold.

Tid, længde.

Viden om forurening/affaldssortering, drivhuseffekt.

Viden om det materialer er lavet af.

Viden om planter og dyr.

Viden om kemi, molekyler, vand, salt.

Viden om kroppen, anatomi og sanserne.

Viden om livet i landdistrikterne. Jagt og landbrug.

Viden om planetsystemet og universet.

Viden om hvor maden kommer fra og hvad er der i madpakken.

Her kommer nogle mere eksempler på det der sker i praksis:

Det er tidlig morgen og børnene ser solen stå op, men de ser også månen på himlen. Vi taler om planeter, måner og jordens kredsløb om solen. Vi taler om verdenshjørnerne.

Vi ser en smuk og klar regnbue, og taler om hvordan det hvide lys indeholder alle de andre farver, og gennem vandet/regnen udkrystalliseres farverne og vi kan se dem.

Vi aflæser temperaturer og måler nedbør, vi skriver det op og taler om hvad det betyder for os og plantelivet.

Vi laver bål, børnene er med til at samle og save brænde til bålet. Vi undersøger vindretningen. Vi oplever og taler om træet. Vi viser hvordan man kan se hvor gammelt træet er, vi ser at det våde træ ryger, at grankogler og bark brænder godt, at lugten af grantræ lugter godt når det brænder... Vi undersøger hvad der kan brænde og hvad der ikke kan brænde, vi ser hvordan maden skifter konsistens pga. ilden - varmen.

Vi plukker hyldebær, og ser at nogle af bærrerne ikke er helt modne endnu. Vi taler om solen, og skyggen. Senere er de helt sorte, vi høster og laver suppe.

Vi taler om æbletræerne, vi planter et æbletræ, vi ser det blomstre og ser æblerne vokse. Børnene plukker og spiser dem når de er modne, vi taler om at modnes.

Vi slagter en høne, plukker den. Vi åbner hønen og studerer organerne - den har hjerte, lever og andre organer ligesom mennesket. Hønen har æg i sig, de sidder, som små runde blommeligende bolde indeni, der er også et rigtigt æg, helt færdigformet. Nu er der mange spørgsmål. Har den tænder, tunge, øre? Hvordan ser hjernen ud og hvordan føles det at røre et øje? Efterfølgende koger vi kylling over bålet og smager.

Vi passer dyr, der er en fast procedure for hvordan vi passer dyrene. Børnene inddrages i dette arbejde. Børnene kan lide at kæle med dyrene, men de lærer også ved at tage en aktiv rolle i selve pasningen, hvad har dyrene brug for, for at trives? Det næste spørgsmål er: Hvad har du brug for, for at trives? Mad, plads, venner, frisk luft og vand, mor.....?

Et liv bliver til.

Vi slår et hønseæg ud og kikker på blommen og hviden, hvad bruges det til? Vi lægger befrugtede æg i rugemaskinen og gennemlyser æggene i et mørkt rum med jævne mellemrum - oplever hvordan fosteret vokser. Vi ser æggene klække og nu skal vi passe vores kyllinger i nogle uger. Hvad spiser de, hvad er deres behov.... Vi kikker på de voksne høner og haner på gården.

Vi oplever mange forskellige dyr blive til på gården. De parrer sig, vi ser maverne vokse og til sidst bliver ungerne født. Det er et under og børnene får indblik i naturens rigdomme.

Vi finder mange insekter og andre smådyr. Vi putter dem sommetider i et glas og kikker på dem og taler om dem. Hvad spiser dyret og hvem spiser dyret.

Vi oplever årstiderne på vores daglige vandreture, vi taler om naturen og har mange fantastiske oplevelser sammen. Vi ser havørnen i kamp med mindre fugle, flygtende hare og rådyr, fugle, frøer, snoge og vi hører de lyde dyrene laver og mærker de følelser der er forbundet med at være i naturen. Naturen forandrer sig dag for dag og vi mærker vejret på kroppen og må hele tiden tilpasse vores tøj.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kulturelle, æstetik og fællesskab

I naturen kan man tilbyde aktiviteter, der fastholder en stor mangfoldighed af kulturelle udtryksformer. Vi møder naturen med alle vores sanser.

Børn samler fjer, muslingeskaller og sten, smager på bær, lytter til biers summen, iagttager planternes former og trommer på træstammer. De bygger smukke hjem til dyr og huler til sig selv, dufter til og pynter med blomster, digter sange og historier. Herigennem opleves former, farver og dufte samt symmetri, kontrast og harmoni.

Vi skal have adskillige elementer med her:

Viden om den danske kultur.

Viden om andre kulturer.

Have tegnet, malet, leget med ler, dramatiseret, sunget, hørt historie, hørt musik, lavet musik, danset og leget. Have gjort indtryk til udtryk.

Der er altid masser af tegnepapir og farveblyanter, både inde og ude, til fri afbenyttelse.

Ude i laden er der farvelader, hvis der er brug for at male.

Ofte hører vi musik, så danser vi stop-dans, stoledans eller en gruppe børn danser for resten (børnene kalder denne leg for "Bands").

Vi holder jul, fastelavn og påske.

Vi lytter til mange forskellige slags musik.

Vi synger mange sange. F.eks. fodboldsange, og Fædrelandssangen. Vi undersøger hvad alle ordene i sangen betyder.

AFSLUTNING.

Læreplanen evalueres hvert andet år.